

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Stavanger
v/klagenemnda
Postboks 8600
4036 Stavanger

Bergen, 03.05.2024
Deres ref.: 42157/14629
Vår ref.: 24/02577 (110/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 110/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Stavanger (heretter UiS) i sak NFS 83/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av felles klagenemnd under møte 28.04.2023, der vedtak fattet av klagenemnda ved UiS ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 28.04.2023, uten at leder og/eller den ugyldig oppnevnte studentrepresentanten var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/00100 (110/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

HK-dir Intern

bokstav c. Klageren ble i brev 21.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd har med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.04.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiS ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fv1. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fv1. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokat Bent Endresen ved første gangs behandling av saken. Klageren er student ved [REDACTED], og fullførte [REDACTED] våren 2022. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av semesteroppgave i emnet [REDACTED], våren 2022. Semesteroppgaven var på [REDACTED] studiepoeng, [REDACTED].

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og flere kilder. Ouriginalrapporten viste tekstlikhet på 46 prosent, hovedsakelig opp mot en besvarelse levert av en annen student i et tilsvarende emne året før.

Intern og ekstern sensor viste i en rapport datert 03.06.2022 til at klagerens besvarelse ble gjennomgått da plagiatrapporten ga utslag på 46 prosent tekstlikhet med andre kilder. Sensorene fant da at store deler av besvarelsen var «løftet nokså direkte» ut av en tidligere besvarelse av en annen student fra et tilsvarende emne. Besvarelsen omfatter både større tekstbiter som er mer eller mindre direkte avskrift, og likheter i disponering av tekst. Flere ord og begreper er byttet ut, men setningsstruktur og formuleringer er bevart. Sensorene viser til at det er likhet mellom rekkefølgen av avsnitt, overskrifter og avsnittenes oppbygging. Argumentasjonen i teksten er også i lengre perioder bygget opp på samme vis som kilden, fra setning til setning, og avsnitt til avsnitt. Sensorene vurderer at besvarelsen hovedsakelig bygger på kildeteksten, og dermed utgjør plagiat.

Klageren hadde møte med UiS 11.08.2022, og viste til at h[REDACTED] hadde brukt pensum, [REDACTED].no og videoforelesninger som kilder for oppgaven. Ved disponeringen av oppgaven forklarte klageren at h[REDACTED] hadde tatt utgangspunkt i oppgavebeskrivelsen, og hadde brukt sentrale begreper i oppgavebeskrivelsen som overskrifter. Klageren hadde skrevet av videoforelesninger, og hadde forsøkt å bearbeide disse, men forklarte at det hadde blitt en del avskrift. Forelesningene var oppgitt som kilde både i løpende tekst og litteraturliste. Klageren var godt kjent med akademisk skriving, og hadde vært på kurs i regi av universitetsbiblioteket. Klageren var overrasket over tekstlikhetene med den tidligere besvarelsen, og anførte at h[REDACTED] aldri hadde sett denne før. H[REDACTED] anførte at likhetene kunne komme av at besvarelsene var knyttet til samme fag, med samme oppgavebeskrivelse, og at begge kunne ha brukt videoforelesninger som kilde. Klageren anførte at h[REDACTED] ikke hadde hatt intensjon om å fuske.

Klagenemnda ved UiS behandlet saken i møte 21.09.2022. De fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innlevering av semesteroppgave i [REDACTED]. Nemnda la i sin vurdering avgjørende vekt på omfanget av tekstlikheten og den manglende kildehenvisningen. Nemnda fant det godtgjort at deler av besvarelsen bestod av plagiert materiale ved at det var benyttet tekst som ikke var henvist i løpende tekst. Lik tekst var ikke markert som sitat. Nemnda fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, herunder høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023.

Klagerens advokat fremsatte klage 10.10.2022, og viste til klagerens tidligere anførsler. Det ble anført at klagenemndas vurdering av de faktiske forhold var feil, da nemnda hadde lagt til grunn at studentoppgaven fra 2021 var brukt som kilde. Det ble bemerket at bruk av anførselstegn var vanskelig når man hadde benyttet seg av videoforelesninger og senere brukte notatene fra forelesning som kildegrunnlag. Ved videoforelesninger var det mulig å stoppe videoen, og høre setninger på nytt, noe som gjorde at notatene ville være mer nøyaktige enn dersom man hadde sittet i en forelesningssal. Dette kunne føre til større likheter dersom videoforelesningene ble brukt som kilder. Det ble anført at bruk av anførselstegn var unaturlig da sitatene ikke var fra et skriftlig verk. Samtidig hadde klageren oppgitt videoforelesningene

som kilde. Det ble vist til eksempler fra besvarelsen som var markert som plagiat, hvor klageren hadde brukt videoforelesningene som kilde. Det ble også vist til en pensumbok klageren hadde benyttet, men gitt en feilaktig kildehenvisning til. Det at kildeoppgaven hadde gjort samme feil ved henvisningen var ikke tilstrekkelig bevis for at klageren hadde brukt oppgaven som kilde. Det ble videre anført at lik oppgavetekst og likt pensum heller ikke var bevis for at klagerens besvarelse var plagiat av den andre oppgaven.

Nestleder ved klagenemnda ved UiS, som stedfortreder for leder, vurderte klagen 11.10.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens semesteroppgave er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Stavanger § 6-1 første ledd hva som skal anses som fusk:

§ 6-1.Fusk

1. Som fusk eller forsøk på fusk ved prøving regnes blant annet:

...

b. Å presentere andres arbeid som sitt eget

c. Å sitere kilder uten at dette fremgår i oppgaven ved bruk av anførselstegn, kursiv eller annen utheving av den siterte teksten.

...

e. Å benytte kilder i skriftlige arbeid uten tilstrekkelige henvisninger

...

g. Å handle i strid med gjeldende regelverk eller retningslinjer for den aktuelle prøvingen

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på sensorenes rapport datert 03.06.2022 og Ouriginalrapporten, hvor tekstlikhetene som er avdekket mellom klagerens besvarelse og den tidligere besvarelsen fremkommer. Nemnda viser til at det foreligger en betydelig grad av tekstlikhet, hvor store deler av klagerens besvarelse er hentet fra den tidligere besvarelsen. Det er lik tekst og lett omskrevet tekst. De fem første sidene av klagerens besvarelse fremstår i hovedsak som en lett bearbeidet versjon av den tidligere besvarelsen, da besvarelsene i stor grad følger hverandre i innhold og setningsoppbygging. Klageren har ikke henvist til den tidligere besvarelsen. Lik tekst er ikke markert som sitat. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva klageren har skrevet og hva andre har skrevet.

Nemnda har merket seg anførselen om at likhetene kan komme av bruk av samme kilder, herunder videoforelesninger, og likt fag og oppgavebeskrivelse. Nemnda bemerker at det ikke er usannsynlig at ulike besvarelser vil ha noen likheter ved bruk av samme emne og like kilder. Likevel vurderer nemnda at likhetene som er avdekket mellom klagerens besvarelse og den tidligere besvarelsen ikke alene kan tilskrives dette, og viser til det som er beskrevet ovenfor om likhetens omfang og art.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier og eksamen ved UiS § 6-1 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av semesteroppgaven.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstlikheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og den tidligere besvarelsen. De objektive funnene underbygger klagers subjektive skyld. For nemnda fremstår det klart at klageren har vært bevisst på bruken av andres tekst uten henvisning.

Felles klagenemnd finner at klageren har opptrådt forsettlig.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av semesteroppgave i emnet [REDACTED]

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiS har fattet vedtak om annullering av klagerens semesteroppgave og utestenging høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang ved klageinstansen – er på til sammen 10 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 11,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av semesteroppgaven og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved UiS.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 28.04.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal, Nils Herman Lien Håre og Amina Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 28.04.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Stavanger i sak NFS 83/22, om annullering av semesteroppgaven og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 07.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.